

selende vegetatie, biedt vele mogelijkheden evenals de maquisgebieden. De rotsen in de bergen en aan de kusten leveren evenzo het nodige, o.a. de Blauwe rotslijster (*Monticola solitarius*). Van het totaal willen we nog noemen: Zwartkopgrasmus (*Sylvia atricapilla*), Kleine zwartkop (*Sylvia melanocephala*), Baardgrasmus (*Sylvia cantillans*), Sardijnse grasmus (*Sylvia sarda*), Provençaalse grasmus (*Sylvia undata*), Roodkop-klauwier (*Lanius senator*), eind mei 1959 zeer algemeen in het noorden en noordwesten, eind mei 1960 echter bepaald schaars, Zwarte spreeuw (*Sturnus unicolor*), Citroensij (Carduelis citrinella), Europese kanarie (*Serinus canarius*), Grauwe gors (*Emberiza calandra*),

Cirlgors (*Emberiza cirrus*) en Rotszwaluw (*Ptyonoprogne rupestris*).

Uit het bovenstaande blijkt wel duidelijk dat alle waarnemingen, hoe gering of gedurende welke korte tijd ook, van belang zijn. Het is vrij moeilijk de veelal ongeletterde bevolking duidelijk te maken wat men wil, maar daar staat tegenover dat de herders en vissers toch over veel kennis moeten beschikken en aanwijzingen kunnen geven. Wellicht zijn zij ook nog wel in het bezit van vogelringen, gezien de vele vogels die er gevangen of geschoten worden. Mogen we een ieder opwekken bij een bezoek aan het eiland toch vooral alles wat men ziet te noteren en door te geven; niets is te onbelangrijk.

L i t t e r a t u u r :

1. Bezzel, E. Beitrage zur Kenntnis der Vogelwelt Sardiniens. Anzeiger der Ornithologischen Gesellschaft in Bayern Band IV, no. 8, 1. August 1957, pp. 589-707.
2. Ferguson-Lees, I. J. Changes in the status of birds of prey in Europe. British Birds 56. (1963) no.4, pp. 140-148.
3. Peterson, R. T., G. Mountfort en P. A. D. Hollom, De Vogelgids (5e druk) 1960.
4. Voous, K. H. Atlas van de Europese Vogels, 1960.

Over enkele nieuwe en zeldzame spinnesoorten in Nederland

J. HULSEBOS.

In 1959 begon ik voor Drente met het onderzoek naar de spinnenfauna in deze provincie. Hoewel allereerst mijn woonplaats en naaste omgeving als arbeidsterrein geldt, heb ik toch ook in andere streken van deze provincie kunnen vangen. In de loop der jaren zijn er verschillende aardige vondsten gedaan en zo werd door mij het voorkomen van soorten vastgesteld, die of nieuw of zeldzaam voor onze inheemse fauna zijn. Over enkele er van wordt hieronder iets meegedeeld.

1. *Clubiona frutetorum* L. Koch.

In zijn catalogus geeft Van Hasselt voor deze soort Zuidholland op. Pater Chrysanthus verzamelde haar in Zuid-Limburg. Tijdens mijn onderzoek naar de spinnenfauna in het natuurmonument „Het Leggelderveld” bij Dwingelo ving ik in totaal 9 wijfjes in de maanden juni en juli door ze te kloppen uit eiken. Volgens Reimoser is het verspreidingsgebied van deze soort Midden-, Noord- en Oost-Europa. Hieraan kunnen we dus thans wel met ze-

kerheid West-Europa toevoegen.

2. *Robertus scoticus* Jacks.

Deze soort is nieuw voor onze fauna. Het eerste exemplaar ving ik 11 februari 1961 in het Leggelderveld bij het zeven van mos. In totaal maakte ik tot heden 6 mannetjes en 11 wijfjes buit. Uit mijn vangsten blijkt, dat de volwassen wijfjes zo goed als het gehele jaar voorkomen. Volwassen mannetjes ving ik in april, mei en augustus. Volgens mijn vangsten geeft deze soort de voorkeur aan licht bos, waar ze dan voornamelijk in licht beschaduwde mos aan te treffen is. Verder ving ik een enkel exemplaar uit naalden- en eikenstrooisel. Mijn vangsten combinerend met de weinige gegevens van andere araneologen kunnen we deze soort karakteriseren als hemihygrofiel-hemiombrofiel. Naast het Leggelderveld heb ik het voorkomen van deze soort ook kunnen vaststellen voor het natuurmonument „Het Brandeveen”.

3. *Dipoena melanogaster* (C.L.K.)

In het Leggelderveld ving ik tot nu toe slechts 1 mannetje bij het afkloppen van eikebomen. Wel een bewijs, dat deze soort zeldzaam is. En hiermee staan we niet alleen. Locket en Millidge geven voor Engeland op: „extremely rare”. Ook in Duitsland schijnt deze soort zeldzaam te zijn. Wiehle (1937) geeft als geografische verspreiding op: Midden- en Zuid-Europa en Noord-Afrika. Of deze soort ook verder naar het noorden voorkomt heb ik niet kunnen nagaan.

4. *Baryphyma pratense* (Bl.).

Ook deze soort is nieuw voor onze fauna. Mijn zoon ving haar bij het zeven van allerlei afgevallen en half vergane bladeren van een der vele walletjes die het Drentse landschap rijk is. De eerste vondst bestond

uit 2 mannetjes en 2 wijfjes (15 april 1961). Een dag later werden op nagenoeg dezelfde plaats nogmaals 2 mannetjes en 1 wijfje gevangen. Verder speuren in de naaste omgeving leverde tot nu toe geen enkel resultaat op. Zeldzaam is deze spin dus wel. Wiehle (1960) vermeldt voor Duitsland slechts de vangst van een enkel wijfje. In Engeland is volgens Locket en Millidge de soort iets frequenter, hoewel toch ook zeldzaam. Volgens laatste schrijvers komt ze veel voor tussen gras en lage planten en zijn de dieren volwassen in april, hetgeen goed met mijn gegevens overeenkomt.

5. *Enidia cornuta* (Bl.).

Hoewel Van Hasselt deze soort in zijn catalogus noemt, is toch volgens Van Helsdingen (1961) de plaats van voorkomen onzeker. Blijft dan tot nu toe als enige zekere vindplaats Schiermonnikoog, waar ik enkele wijfjes uit sparren klopte. Voor Drente kon ik de aanwezigheid van deze spin tot nu toe niet vaststellen. Ook in andere landen blijkt deze soort zeldzaam te zijn: Wiehle (1961) deelt mee, dat ze slechts op enkele plaatsen in Duitsland gevonden werd; Locket en Millidge memoreren de vangst van maar 3 wijfjes voor Engeland over twee vindplaatsen, wat ook Tullgren (1955) voor Zweden moet opgeven. Voor Frankrijk geeft Denis (1944) als biotoop op: „biezen in moeras”, wat niet met mijn waarnemingen in overeenstemming is: naaldbos op droog duin.

6. *Entelecara congenera* (O.P.C.).

Ook deze soort is weer nieuw voor onze fauna. In mijn lijst van Schiermonnikoog vermeldde ik deze spin als nieuw. Later bleek deze soort door Pater Chrysanthus al eerder gevonden te zijn, doch foutief gedetermineerd (cf. Van Helsdingen

1963), zodat dus niet Schiermonnikoog maar Wellerooi in Limburg als eerste vindplaats genoemd moet worden. Later heb ik de aanwezigheid kunnen vaststellen in beide eerdergenoemde natuurmonumenten. Alle door mij gevangen exemplaren werden geklopt uit naaldbomen. Eigenaardig is, dat behalve het enige mannetje van Schiermonnikoog, alle verdere opgaven steeds betrekking hebben op wijfjes. Van Helsdingen heeft deze soort ook op de Veluwe gevonden (schr. meded.). Deze spin is niet bekend uit Engeland, wel uit Duitsland, Zweden, Frankrijk en verder Midden-Europa.

7. *Erigonidium graminicola* (Sund).

Ook deze soort komt in de catalogus van Van Hasselt voor, maar ook nu is de vindplaats onzeker. Zelf constateerde ik het voorkomen op Schiermonnikoog, in Dwingelo en Hoek (Zeeuws-Vlaanderen). In totaal verzamelde ik 4 wijfjes van de onderste takken van eikebomen. Deze soort blijkt er een wijd verspreidingsgebied op na te houden: Europa, Siberië, zelfs Japan.

8. *Agyneta subtilis* (O.P.C.).

Deze soort werd nog niet eerder voor onze fauna genoemd. Op 22 mei 1961 zeefde ik 1 wijfje uit mos in droog naaldbos in Dwingelo, samen met de volgende soort. Van Helsdingen verzamelde haar een jaar later in de duinen bij Noordwijkerhout. Vreemd is, dat Wiehle (1956) opgeeft, dat het voorkeursbiotoop vochtige plaatsen is, terwijl volgens de gegevens voor ons land juist droge plaatsen zou gelden. Wel een bewijs, dat voor we bekend zijn met het juiste biotoop van veel spinnesoorten er nog heel wat onderzoeken verricht moet

ten worden. Uit verschillende landen van Europa wordt het voorkomen van deze soort gemeld.

9. *Agyneta cauta* (O.P.C.).

Ook nieuw voor onze fauna. Behalve in Dwingelo ving ik in 1962 een wijfje in het Brandeveen. Ook uit mos. Tot op heden zijn dit de enige bekende vindplaatsen. Locket en Millidge geven ook voor deze soort vochtige plaatsen op, wat weer niet klopt met mijn vangsten, hoewel deze van zelf te gering zijn om er ook maar iets uit te concluderen. Deze soort is verder bekend uit Engeland, Duitsland en Tsjecho-Slowakije.

10. *Porrhomma montanum* Jaks.

Deze soort, die eveneens nieuw voor onze fauna is, werd in mijn tweede lijst voor Drente abusievelijk vermeld onder de naam *P. errans* (Bl). Van Helsdingen spoorde de foutieve determinatie op. Op 11 mei 1961 zeefde ik een enkel wijfje uit droog mos in het Staatsbos te Dwingelo. Wiehle (1956) heeft er reeds op gewezen, dat de naam van deze soort misleidend is, daar ze ook buiten het bergland gevonden wordt. Behalve nu voor ons land was deze spin reeds eerder bekend uit Duitsland en Engeland, zodat met deze vondst de keten nu gesloten is.

Uit bovenstaande is wel gebleken, dat er nog grote lacunes bestaan in de kennis van onze inheemse spinnenfauna. Alleen een intensievere studie van deze diergroep zal in staat zijn onze gebrekkige gegevens aan te vullen en te verbeteren. Misschien dat dit artikel daartoe aanleiding mag geven.

L i t t e r a t u u r :

- Denis, 1944. Sur les genres *Enidia* Smith et *Dismodicus*. Bull. Soc. ent. France Ent. 11.
Helsdingen, P. J. van, 1961. Revision of the *Micryphantidae* and *Linyphiidae* (Araneida) of the Van Hasselt Collection. Zoöl. Med. XXXVII, No. 16.

- Helsdingen, P. J. van, 1963. The Micryphantidae and Linyphiidae (Araneida) of the Netherlands, with some notes on the genus *Lepthyphantes* Menge 1866. Idem, no. 62.
- Hulsebos, J., 1959. Spinnen van Schiermonnikoog. Ent. Ber. 19, no. 16.
- Hulsebos, J., 1961. Spinnen uit Drente (I). Idem, 21, no. 1.
- Hulsebos, J., 1962. Spinnen uit Drente (II). Idem, 22, no. 12.
- Tullgren, A., 1955. Zur Kenntnis schwedischer Erigoniden. Ark. f. Zool., serie 2, bd. 7, no. 20.
- Wiehle, H., 1937. Theridiidae in Die Tierw. Deutsch. deel 33.
- Wiehle, H., 1956. Linyphiidae in Idem, deel 44.
- Wiehle, H., 1960. Micryphantidae in Idem, deel 47.

Vragen en korte mededelingen

Oproep tot medewerking. Het voorkomen van de Glanskop en de Matkop. Reeds twintig jaar geleden begon ondergetekende een onderzoek in te stellen naar het voorkomen van de zo sterk op elkaar gelijkende Glanskop- en Matkopmees. Helaas is van de publikatie van de verzamelde gegevens tot nu toe weinig gekomen. Alleen over de duinstreek verscheen een overzichtje. Het zou echter de moeite waard zijn, alsnog het voorkomen in ons gehele land te behandelen. Vooral door de gewaardeerde hulp van vele andere waarnemers is een vrij volledig overzicht ontstaan. Aanvullende waarnemingen zijn echter in veel gevallen zeer welkom. Over enkele delen van ons land is zelfs zeer weinig bekend. Soms schijnt het ontbreken van één of beide soorten daarvan de oorzaak te zijn. Achter de soort zijn nu die delen van ons land vermeld waarover nog te weinig bekend is. Ook gegevens over andere gebieden zijn echter welkom. In het algemeen zijn waarnemingen uit het broedseizoen, voor het vaststellen van het voorkomen, van het meeste belang. Beknopte biotoopbeschrijvingen kunnen de waarde van de gegevens zeker nog vergroten. Medewerkers ontvangen ook hier reeds veel dank.

Glanskop: Friesland en Groningen, afgezien van de omgeving van de stad Groningen, Vlagtwedde, Ter Apel en Beetsterzwaag. Het midden en zuidoosten van Drente. De omgeving van Den Helder, Hoorn en Amsterdam, Rotterdam en Gouda. Over Zeeland en Noord-brabant is bijna niets positiefs bekend. Verder Noord- en Midden-Limburg.

Matkop: Er is te weinig bekend over Groningen, de omgeving van Amsterdam, Zuidholland, Zeeland en het noorden van Limburg.

Heereweg 413,
Lisse.

J. PHILIPPONA.

Verzoek om medewerking. Het voorkomen van de Kolgans in West-Europa. In samenwerking met het Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud (R.I.V.O.N.) en het International Wildfowl Research Bureau (I.W.R.B.) doen wij een onderzoek naar het voorkomen van de Kolgans in West-Europa.

In Nederland zijn de pleisterplaatsen van deze vogel goed bekend. Veel geringer is echter de kennis over de trek in ons eigen land. Voor het verkrijgen van een goed overzicht van het verloop van de trek binnen onze grenzen zullen nog vele waarnemingen nodig zijn.

Gegevens van trekkende Kolganzen zien wij daarom gaarne tegemoet. Ook waarnemingen van niet-geïdentificeerde ganzen zijn bruikbaar, omdat de meeste overvliegende ganzen toch Kolganzen zijn. Bovendien blijkt het zeer vaak niet mogelijk de ganzen op soort te brengen. Een belangrijke informatiebron zou met het niet gebruiken van de waarnemingen van de onherkend gebleven ganzen onaangetroffen blijven.

De waarnemer wordt verzocht zo mogelijk de volgende punten te vermelden:

1. Plaats en datum van waarnemen. Zo mogelijk de tijd of vermelding van bv. ochtend, middag, nacht.
2. Vermelding van de soort (Kolgans of gans).
3. Aantallen (globale aanduidingen zijn ook bruikbaar).
4. Vliegrichting (bv. naar O of naar ZW). Verdere aanvullende gegevens (bv. vlieghoogte) zijn welkom, maar zeker niet noodzakelijk.

Voor alle hulp danken wij hier bij voorbaat.

Correspondentie-adres: J. Philippona, Heereweg 413 Lisse.

J. PHILIPPONA.
TH. MULDER.